DE VICTORIA CHRISTIANAE CLASSIS CARMEN GULIELMI MODICII MONTEFERRATENSIS

Guglielmo Moizio

1142.3

DE VICTORIA CHRISTIANAE CLASSIS CARMEN

GVLIELMI MODICII
MONTEFERRATENSIS.

Cum Licentia Superiorum.

NEAPOLI,
Apud Ioſephum Cacchium.
1572.

ALEXANDRO FARNESIO

CARDINALI AMPLISSIMO

GVLIELMVS MODICIVS

S. D.

CVnctantem me, ac diffidentem, Cardinalis ampliſsime, tua cohortatione excitaſti, & impuliſti, ut meos de Victoria Chriſtianæ claſsis uerſus edere non recuſarem. Cum igitur amplitudini tuæ dicto audiens fuerim; auſus ſum hoc munuſculũ qualecunq; eſt, tibi deferre. res eſt tenuis, fateor, & leuis. Tu tamen pro tua ſingulari manſuetudine, hanc ueniã mihi dabis: ut hos uerſus ſub tuo nomine in uulgus exire patiare. ſimul atq; nati ſunt, à quampluribus ſunt efflagitati, nullam aliam ob cauſam: niſi quòd hiſtoriam nobiliſsimæ rei continent. Editionem accelerandã eſſe ab iis mihi perſuaſum eſt ante, quàm publica lætitia deferueſceret. Satis enim expolita uideri poſſunt; quæ tempore proferuntur. quæ uero tardius exeunt. omnem amittunt gratiam, & uenuſtatem. accedit eò quod huiuſmodi res, ut ſunt unius tantum lectionis: artem exquiſitam. & longum limæ laborem non admodum requirere uidentur. Viros nobiles, & fortes infinitum erat omnes nominare. rumores impreſſos, qui Romæ circunferebantur, ſecuti ſumus. non dubito, quin alijs in Ciuitatibus alij quidam uiri fortiſsimi, de quibus audire mihi contigit; ſermonibus, & rumoribus celebrentur; qui aliorum in ſcriptis nominabuntur. de duritia quorundam nominum, quæ in hoc genere uerſuum collocari non poſſunt: nihil dicam. prudens, & æquus Lector meã accipiet excuſationẽ. Vale. Idibus Nouemb. M. D. LXXI.

1142.3

SUrge age Calliope magni Iouis inclyta proles,
Dulce decus rerum, quæ mulcens æthera cantu,
Dona deûm celebras, & fortia facta virorum.
Tende Chelym: uoceſq́; ſono coniunge canoras,
Magna fero: magna nobis nunc uoce ſonandum.
Nunc hymnis opus, & cantu: nunc dicere grates
Fas eſt cælitibus: quorum clementia gentis
Vota pia, gemituſq́; polo reſpexit ab alto:
Quorum ope Chriſticolæ nuper concordibus armis,
Pontificiſq́; Pij diuino fœdere iuncti,
Exarſere animis: inq́; aſpera bella ruentes,
Iſmarij claſſem numero ſuperante Tyranni
Diſiecere mari toto: Neptuniaq́; arua
Cæde noua late hoſtili infecere cruore.
AEternum ſupplex mecum venerata parentem,
Suſpice Muſa polum: & cœleſtes incipe cantus.
Dicendus Pater in primis: qui condidit orbem
Ex nihilo, ſapiens, ſine fine, bonuſq́;, potenſq́;:
Filius & Patri conſors: qui lapſus ab alto
AEthere, mortales pretioſo ſanguine culpas
Lauit, & in ligno crudeli morte pependit
Noſter amor, noſtri generis reparator IESVS.
Spiritus ſua laus almo tribuenda: piorum
Afflatu dulci qui corda illuſtrat, & urit.
Virgo etiam dicenda parens, tutela reorum:
Quæ ſupplex hominum lapſus miſerata, uerendi
Iudicis à nobis pœnas auertit, & iras:
Et Petrus ille Simon: audita uoce Magiſtri,
Retia qui celerans, pelaguſq́;, ratemq́; reliquit:

 Commiſ-

Commiſſas qui paſcis oues abeunte magiſtro:
Arbiter & cæli claues qui geſsis, & orbis.
Dij ſuperi laus omnis, honos, & gloria uobis,
Et cantus, feſtiq́ dies debentur; agendæ
Sunt uobis grates, adolendaq́ thura per aras.
Gens pia, gens uerax, ſancto perfuſa lauacro,
Preſſa malis, fœdiſq́ diu iactata procellis,
Numine iam tandem ueſtro, & cœleſtibus auris
Læta reuiuiſcit. recolens decora alta parentum,
Uirtutem antiquam, & priſcas reminiſcitur artes.
Irritatam minis, Getici & feritate Tyranni,
Qui ferro fines late populatur, & igni:
Humano ſedare ſitim qui ſanguine geſtit:
Ultro hoſtem petit & iuſtas ulciſcitur iras.
Rex hominum, paſtorq́ Pius, Chriſtiq́ ſacerdos,
Puppe ſedens, clauumq́ tenens; in fœdera reges
Aduocat & grauibus iubet occurſare periclis.
Accedit ſocius: laudataq́ fœdera ſancit,
Inuicti proles Caroli generoſa, Philippus:
Cui parent noſtrum latiſsima regna per orbem:
Alter & Oceani ſpatijs immanibus orbis
Secluſus pendunt cui uectigalia linguis
Antipodes uarijs, alto Phaethonte calentes.
Hinc Veneti iurant in fœdera: quos dolor ingens
Exacuit iuſtaſq́ recens accendit in iras
Fœdifragi furor, atq́ iniuria ſæua Tyranni,
Exciſam ob Cyprum flamma, ferroq́ nefando.
Haud mora. roſtratæ paſsim naualibus altis
Deductæ naues pronum labuntur in æquor.

Littori

Littoribus nautæ cunctis glomerantur, & acres
Exercent curas: operiq; incumbere certant.
Milleq; ſternuntur magnis freta lata carinis.
Conueniunt proceres, & capta cupidine Martis,
Auſpicibus conſilia Deis, generoſa iuuentus.
Illinc Hiſpani regis undantis Iberi,
Atq; Tago miſſi: quos primo flore iuuentæ
Auſtrius aſperſus prima lanugine malas
Ducit Ioannes Carolo ſatus, atq; Philippo
Fratre potens: belli cui credita ſumma poteſtas,
Maurorum clarus ſpoliis, & Marte ſecundo.
Ad læuam comes incedit Præfectus Ibera
Uir magnus claſſi, rubra cruce pectus honeſtum
Oſtentans, ſacriq; gerens decus ordinis ingens.
Littora cum primum tetigere Liguſtica: magno
Ductori occurrunt, ueluti duo ſydera, quales
Tyndaridæ cœlo fulgent: hinc Feltrius hæres,
Hinc & Alexander Farneſius, inclyta regum
Magnorum ſoboles: quem lætus auunculus ulnis
Excipit, amplexuq; premens, atq; oſcula libans.
Occurrunt Ligures læti: quos Auria ducit
Andreas: illo non arua peritior alter
Neptuni ratibus findit uictricibus. ille
Prædonum terror, uindex acerrimus alti
Æquoris, haud quaquam laudes oblitus auorum.
Iordanus properat Tuſco de littore Paulus,
Oſtentans latos humeros, pulcherrimus ore,
Atq; Duci magno gener additus, & decus ingens
Urſinæ gentis, Campano littore ſurgens

Partho-

Parthenope regum, atque ducum domus inclyta, portis
Omnibus effundit fulgentes ære cateruas.
Ter denæ implentur generoſo milite puppes:
In quibus & Calabri furibundi Martis alumni.
Littoribus Siculis iampridem ſtabat in armis
Marcus auis, atauisq; potens Antonius, ingens
Æneadûm decus, & generis ſpes fida columna.
Romanæ ductor claſsis, generisq; Latinæ,
Conſilio præſtans, inuictus robore dextræ:
Caſibus aduerſis prima ueniente iuuenta
Qui didicit bellis duros perferre labores,
Fortunæq; truces non exhorreſcere uultus.
Ut catulus fului Maſſyla per arua leonis
Dura pati diſcit uento pulſatus, & imbri.
Pontifici rebus ſolida uirtute gerendis
Spectatus pridem: qui ſæua in bella Quirites
Duceret, & claſsi magna ditione præeſſet.
Dux pius Allobrogum cauſæ communis amator,
Quatuor inſtructas Alpino milite naues
Miſerat extremis in Turcica bella paratas
Finibus Italiæ, ueterisq; ex arce Monœci:
Haud procul unde caput uiridanti fronde reuinctum
Attollit pater Eridanus: qui ſuſpicit Alpes
Uertice tendentes conuexa ſub aſtra niuali.
Implentur Siculis numero bis quinq; carinæ:
Quos Meſſana genus Martis, quos clara Panormus
Miſit, & excelſo gens circumuecta Pachyno.
Priuatis opibus multi duxere triremes:
Quos pietas, ſplendorq; domus, quos inclyta uirtus

Impulit

Impulit in partem tanti properare pericli.
Magnanimi ſaluete uiri, res publica uobis,
Et decus Italiæ, pietas ſuper omnia cælo
Debita, cara fuit. ſemper laus ueſtra manebit,
Semper honos animo fixus, mentiq; piorum.
Noſtra ſalus manibus ueſtris adiuta, Deorum
Munere certa manet: magni uenere magiſtri
Poſt hos inſtructæ Melitenſi milite naues
Exiguæ numero, ſed robore pluribus æquæ.
    Adriacas findens undas, atque æquoris oram
Illyrici relegens, & uentis acta ſecundis,
Procedit Venetûm claſſis pulcherrima, longo
Ordine, diues opum: qua non inſtructior unquam
Altera ſulcauit proris ſtridentibus æquor.
Ductores lecti celſis in puppibus aſtant,
Nauis quiſq; ſua, ferroq;, auroq; nitentes,
Oſtentant uires, & ſæui Martis amorem.
Indutus trabeam ſignis, auroq; rigentem,
Regifico cultu proceres ſupereminet omnes,
Et ſæuis effert ſeſe Venerius in armis,
Imperijs pridem, magnis & honoribus uſus,
Canitie longa uenerabilis, ore rubenti,
Viuidus, atq; ferox: non illi longa ſenectus,
Vim dextræ, aut animi ualuit mutare uigorem:
Conſilio, linguaq; potens, rerumq; peritus:
Cui patriæ decus, & belli commiſſa poteſtas.
Ille crucem, fixumq; Deum ſummiſſus adorat
Pontificis, genitiſq; pia uenerabile ſignum,
Ductorem ſummum, ſociosq; exinde ſalutat.

Lætitia

Lætitia exoritur, ſummum ferit æthera clamor,
Lætificis longum reſonant freta cærula bombis.
Tum uero admirans numerum, ſtupet Auſtrius heros
Turritas puppes, nec non latera ardua cernens
Tormentis (uiſu horrendum) muralibus apta:
Qualia Vulcanus procudit fulmina magno,
Cum dextram Iouis armat in horrida bella Gigantum.
Dant ſonitum, ſciſſa ceu nube tonitrua uaſta
Murmure terrificant trepidiſq; mortalibus aures.
Corda pauore tremunt; latebras genus omne ferarum
Quæritat aufugiens; immani turbine turres
Diſiectæ ad terram ingentem traxere ruinam.
Oppida tot pelago credas innare, tot arces,
Totq; impoſita iugis uento caſtella moueri.
Has moles cernens, hæc propugnacula miles,
Concipit ingentes animos, atq; appetit hoſtem.
Imperat interim dux ordine caſtra moueri
Auſtrius, ac pugnam iubet expectare paratos.
Curua legunt alacres Corcyræ littora: mox &
Actia Romanis gratiſsima littora priſcis.
Accelerant, portuſq; petunt, & ſecta Zacynthi.
Barbarus intereà ductor, cui Turcica paret
Claſsis, & innumeræ gentes, terraq;, mariq;,
Illyricos fines ferro populatus, & igni,
Terrorem ancipitem Latijs incuſſerat aruis,
Heſperios temnens reges, populoſq; Latinos
Conuerſos in ſeſe odijs, ac diſcordibus armis,
Perniciemq; ſibi per mutua damna ferentes,
Aſt ubi iam rebus prædo in contraria uerſis

Fœdere

Fœdere concordes, animiſq́; in bella paratis
Aduentare uidet: trepidus loca tuta requirit
Mœnibus Æolis clauſus, portuq́;, ſinuq́;,
Fluctuat ancipiti diſtractus corda timore:
An fugiat metuensq́; famem, ſtragemq́; ſuorum:
An pugnet ſtolidè metuens fera iuſſa Tyranni:
Qui procul à telis: ſtupris uetitoq́; Lyæo
Languidus, eructat triſtes malè ſobrius iras:
Atq; ſuis ducibus laqueosq́;, ſudesq́; minatur:
Ni captos referant hoſtes, merganturue profundo.
Deniq́; ſtat conferre manum, mediosq́; per hoſtes
Aut aperire uiam ferro, aut occumbere morti.
Ter centum educit naues, pugnamq́; capeſſit.
¶ *Octobres nonas Titan referebat in orbem:*
Atq́; diem Domino feſtum præclarus agebat:
Cum uigil, atq́; oculos intendens Auſtrius heros
Aduentare uidet ſpumoſa per æquora Turcas
Infauſtas lunas aquilis uictricibus ultro,
Atq́; ſaluiferis crucibus conferre paratos.
Stans celſa in puppi fuluo ſpectabilis auro,
Et ferro longè flammas uomitante coruſcat,
Flore nitens primo, pulcherrimus ore uerendo.
Qualis erat Phrygij quondam uaſtator Achilles
Agminis, aut Geticis Mauros bellator in aruis:
Qualis item Carolus genitor primoribus annis
Imperij nuper ſumptis inſignibus, oſtro
Indutus, gemmis, auroq́; nitente corona,
Sæua uel in Turcas intenderet arma, uel Afros.
Vota Deo ſupplex fundit, dextramq́; reflectens,

Et frontem, & pectus ſignat cruce, nomine Patrem,
Teq́ uocans Fili compar, te Spiritus alme.
Eſſe, crucem tollens, ductorem claſſis IESUM,
Quo duce fidentem fallat uictoria nunquam
Prædicat: atq; loco ſe militis eſſe fatetur.
Hortatur proceres partes conuerſus in omnes,
Nomine quenq́ uocans: ſtimulatq́ in prælia pubem.
Pugnandumq́ docet pro relligione, ſociiſq́,
Pro laude interrum, & pro libertate tuendum,
Heſperiæ nunc gentis agi, decus, atq; ſalutem.
Clamorem tollunt ſocij Chriſto auſpice freti:
Ductoriſq́ ſui fauſto uerba omine firmant.
Collocat his dictis per cornua bina triremes,
Perq́ aciem mediam. à tergo iubet eſſe paratas
Subſidio certas. mandatq́ quod cuiq́ gerendum.
His actis addit capiti dux ſæuus, & acer
Horribilem galeam: & ferratam corripit haſtam.
Undiq́ ſigna canunt. naues urgentur in altum.
Adſunt horrifico Turcæ clamore minaces.
Heſperij tendunt contra uentiſq́ ſecundis,
Auſpicibuſq́ Deis. propulſant ictibus hoſtem.
Ardeſcunt animis: inimico ſanguine fluctus
Inficiunt. tormenta igni diſploſa, ſonore
Terrifico æratas diffringunt turbine puppes.
Tum fragor auditur. ſonitu maria alta tremiſcunt.
Conditur extemplo picea caligine cœlum.
Et geminans longis reſonat mugitibus æther.
Horribiles ſonitus circum, diroſq́ fragores
Contremuit Calydon, Naupactus, & alta Corinthus.

Et

Et terris fugere feræ, & pecus omne sub undis.
Exacuens *Exacuens iras media Mars agmine sæuit.*
Multa cadunt paſſim bellantum corpora. primi
Excipiunt hoſtem Veneti (nam cura ſiniſtri
Obtigit his cornu) pugnant fortiſſima bello
Pectora, nec dubitant animas profundere pulchris
Vulneribus. redimant ut honeſta morte ſalutem ut
Dilectæ patriæ: cui barbarus imminet hoſtis.
Plurimus hic labor, & pondus graue Martis iniqui
Incubuit. primos aditus tamen ilicet armis
Illuſtres rupere uiri, ſtragemq́ue dedere.
Morte horum egregia, multo uelut empta cruore,
Oſtentare caput placidum uictoria cœpit.
Quem pigeat non ingratum meminiſſe uirorum,
Qui ducente Deo, uotis, precibusq́ue piorum,
Littoribus noſtris ſæuo impendente Tyranno,
Sanguine communem fuſo aduiuere ſalutem?
Dum Veneti Turcis læua de parte reſiſtunt:
Nube ſagittarum, & plumbi per inane uolantis
Grandine, telorum necnon ſtridente procella,
Obruitur, quiſquis fortiſſimus audet in hoſtem
Longius à ſocijs peruadere. maximus armis
Tum Barbadicus ſtimulis agitatus amaris,
Impatiensq́ue moræ, præ cunctis poſcit honorem
Hunc ſibi conſertæ pugnæ, primiq́ue laboris,
Magnus, & à primo ductor ductore ſecundus,
Prouiſor claſſis patrio ſermone uocatus,
Maximus in caſtris ueluti ſub rege Tribunus.
Tum quinquaginta roſtris ingentibus aptæ

 Huic

Huic parent naues ſancto mandante Senatu.
Præmia remigibus ſpondet. iubet ordine certo
Nauarchos, ſociosq́ ſequi. facto agmine proram
Dirigit in Turcas uiolentus. turbine magno
Campſam percuſſa ratis demergitur undis.
Bis centum Rhody, captæ magno omine pugnæ
Fluctibus abſorptæ fundo uoluuntur in imo.
Ductores Veneti cunctis è partibus adſunt.
Conſeritur proris proras urgentibus, atrox
Pugna. ruunt fortes in mutua uulnera. Solem
Denſius obſcurant uolitantia tela per auras,
Perculit heu pennis allapſa ſagitta Tribunum,
Per caput acta ſenis. letali uulnere uictus
Corruit in tergum. Lapſum traxere miniſtri.
Ille manus inter medicas, dum uellere ferrum
Infixum, & fluidos trepidant ſiccare cruores:
Defectum caput attollit clamore ſuorum
Excitus læto, quibus & uictoria ceßit:
Et prior, ac maior tantarum gloria rerum.
(Nam calor huic aliquot manſit uitalis in horas)
Laudauitq́ Deos, oculisq́ natantibus hauſit
Lætitiam. mors uiſa ſenis iucunda. triumpho
Victricem patriam tanto qui liqueret auctam.
Inſons mox anima, & nullius conſcia culpæ,
Non ſecus atq́ rei properaret nuntia tantæ,
Voce Deum, diuosq́ uocans ſuper aſtra uolauit.
¶ Vertitur ingenti pinu per cærula uectus
Andreas animum turbatus morte propinqui.
Hunc cupit ulciſci Turcis immiſtus, acerbis

Indulgen-

Indulgentem odijs, & prælia ſæua gerentem,
Opprimit illabens à uertice ferreus imber,
Concidit & Landus medios inuectus in hoſtes,
Aſpera bella mouens, magnis audacius uſus
Viribus. obſeruans Mahametes Thracius haſtam
Conijcit: & ferro pectus transfigit acuto.
Ille cadit. ſonitum dant ferrea ſuta cadentis.
Viribus Euboicos magnis Caterinus adortus,
Audet in hoſtilem ſeſe demittere nauem:
Mox urente cadit traiectus pectora plumbo.
Concitat in medios nauem Superantius hoſtes;
Multaq; dat leto Turcarum corpora multos
Præcipites agit in fluctus, haud morte ſuorum
Territus, aſt longe uiolentior excitus ira.
Dum furit, & ſtragem toto ciet æquore. fractus
Turbine tormenti uitam exhalauit in undis.
Tum duo ductores multi robore, ſiqua
Inclyta tormentis uirtus muralibus obſtet:
Hortati ſocios Hieronymus, atq; Marinus,
Lux Contarena clariſſima gentis uterq;,
Nauibus impulſis numeroſo remige, Turcas
Inuadunt: totoq; ferunt fera prælia ponto.
Diſiecti cecidere pilis. quas turbine uaſto
Machina longa nouis referens ex ære canales,
Sulfure contrito, rapidiſq; incenſa fauillis.
Cum Lauretano Bonus, & Paſcalius armis
Inclytus, & clara cumulatus laude Quirinus,
Nam quiſq; ſua remis ferientibus æquor,
Turcarum inuadunt magna uirtute triremes.

Turbato

Turbatos agitant, ac multa cæde repellunt:
Et cogunt longe decedere terq; quaterq;.
Fidentes numero, & ſæuis ululatibus hoſtes
Eminus hos, magnamq; manum per tranſtra uirorum
Et plumbo, & baccis, & contriuere ſagittis.
Illuſtres genere, & præſtantes corpore fratres
Quattuor ante aciem, ſoboles Cornelia, primam
Pugnauere pares animis, & robore: diſpar
Vix fuit his ætas paucis diſtinctior annis.
Omnibus unus amor fuit: & concordia fœlix.
Quattuor in bellum germani uiribus ibant
Coniunctis animoſa phalanx, ſtragemq; ciebant:
Efferauis Martis raperet quocunq; furentes.
Quattuor una dies una certamine fratres
Abſtulit: & matri ſolatia bona reliquit,
Egregiam mortem, atq; æternæ præmia uitæ.
Vnum ſe patriæ dixit genuiſſe lacæna
Accipiens mater pugnantis funera nati.
Quattuor hæc patriæ natos largita, daturam
plures Se pluribus dixit. ſi pignora plura tuliſſet.
Præterea plures duro in certamine paſſim,
Dicere quos fuerit longum, & miſerabile cunctos:
Egregij cecidere uiri, proceresq;, ducesq;
Horribiles inter ſtrepitus, dirumq; fragorem,
Et reſonante mari, & ſæuo turbante tumultu,
Conati patriæ inſtantem depellere peſtem,
Pectoribus uerſis, & honeſta morte cadentes.
Vicit amor patriæ, ne quem fudiſſe pigeret
Pro templis animam, & pro libertate parentum.

Illuſtres,

Illuſtres, fortesq; animæ nos nulla ſilebit
Poſteritas, longum fama uiuetis in æuum.
In patria, medioq; foro, templiſq; deorum
Nomina marmoribus per ſecula, ueſtra legentur,
Non tamen idcirco proceres, quicunque ſuperſunt:
Non reliqui ciues conſpecta morte ſuorum,
Demittunt animos: quin & ſtimulantur in iras:
Eſſe nec illuſtres ſocios patiuntur inultos.
Viribus accretis ſæuo cadit impetus hoſti.
Audentes Veneti renouata in prælia tendunt.
Nam uolat excelſa Venierus puppe per agmen
Sublimis patrium, bello dux optimus idem,
Pugnatorq; manu fortiſſimus. omnis in illo
Spes hæſit patriæ tanto diſcrimine rerum.
Prouidus intentis oculis rem proſpicit omnem:
Hortatur ſocios. animum bellantibus addit.
Commemorat paucis ueterum decora alta parentum:
Ingentes claſſes per cærula cuncta uagatas,
Edomitos longe populos Orientis ad oras,
Auditum Bactris Venetorum nomen & Indis,
Sæpius & fuſo partos ex hoſte triumphos,
Imperium pelagi per ſecula longa retentum
Urbem marmoream regum ſedem, atq; deorum,
Italiæ decus eximium, portum, atq; ſalutem
Gentibus expoſitam, ſacramq; extorribus aram,
Perfugium miſeris, morum, uitæq; magiſtram,
Lucem hominum ſummam, terrarum inſigne theatrum.
Ciuibus hanc patriam uel certa morte tuendam.
Incuſat reſides. uerbis exuſcitat iras.

Ille

Ille laborantes reficit. citus ille labantem
Subſidijs aciem firmat. iubet ire triremes
Ante aciem primam cernit quaſcunq; recentes:
Et laceras retrahit poſtremum mandat in agmen,
Virtutem turba patitur ſuccumbere nuſquam.
Pugnat & ipſe manu, neruo ſtridente ſagittas
Contorquens ferit aduerſos: obſtantia paſſim
Corpora dat leto: concuſſas mole carinas
Vaſtat: & auertit trepidum terroribus hoſtem.
Increpitans Turcas dictis compellat amaris.
Infidos uocat, atq; Deis cœleſtibus hoſtes,
Inuiſam ſtirpem, quæ rapto gaudeat. & quæ
Gaudeat humanum ſitiens haurire cruorem:
Ignauum, ſeruumq; pecus, probroſa Selimi
Mancipia, expertes legum, ſine more, ferarum
Degentes uitam: quos ferro excindere fas ſit.
Adueniſſe diem, populus quo concidat omnis.
Eſſe mare, ac terras ſcelerata gente leuandas.
Fœdifragum uotis exoptat adeſſe Tyrannum,
Illius & rigido præcordia rumpere ferro,
Atq; informe ſolo pedibus calcare cadauer,
Et monſtrum infœlix iunctis raptare quadrigis.
Incipiunt Turcæ quaſſas imbibere carinas,
Atq; referre pedem conceptum corde pauorem
Arguit inconſtans, & raucus clamor ad auras.
Hos agitans læuo Venetum in agmine ſæuit.
Andreas dextro in cornu fera prælia miſcet
Aurius. & partes late circumſpicit omnes,
Egregias ualidis adiungens uiribus artes.

Agmine

Agmine tum medio uarius labor̃ exitiis; acrem
Virtutem exercẽns late immanesq́, duceſq́.
Romanus ductor non ſegnius hoſtibus inſtat.
Hortatus ſocios centeno remige pinum
Vrget in aduerſos. immani turbine Thracum
Icta ratis medijs depreſſa immergitur undis,
Terga Getæ trepidi uertere. Columnius heros
Fraxineam quatiens haſtam trepidantibus inſtat.
Corpora multa uirûm rubras deturbat in undas.
Tum puer egregia præſtans uirtute Michael,
Ante annos graue Martis opus, durumq́ laborem
Haud quaquam ueritus, telum contorquet in hoſtem:
Quem belli cupidum diuinus auunculus ante
Iuſſerat audentem pugnare, & fidere diuis.
Huic conſanguineus præſtanti robore Paulus,
Iampridem bello ſpectatus, maior & annis,
Luxq́, nouumq́ decus Ghiſilerij nominis, una
Sancto ſpes patruo prodendæ gentis in æuum:
Cominus in Turcas fertur uiolentus & haſta
Proterit obſtantes ingenti ſtrage cateruas.
Magnanimum Turcæ falcatis enſibus hoſtem
Excipiunt, ſummis admixti uiribus, acrem
Si uim forte queant, tantamq́ repellere molem.
Non illum cohibent iam uulnera terna furentem.
Negligit undantem per candida membra cruorem;
Ac magis ardeſcit, trepidos magis obterit hoſtes,
Turcarum magnis ſua uulnera cædibus ultus.
Vt leo pro catulis uenantum diſſipat agmen:
Cui cruor effuſus per pectora lata, iubaſq́

Maiores animos, maiores ſuſcitat iras.
Parmenſis Princeps proles Farneſia, Ducis
Tendit in aduerſos: & corpora turbat in æquor.
Ille par æuo Princeps, & ſanguine iunctus
Bella mouet, ſtragemq́ ciet Duce natus ab Umbro.
Hoſtilem in nauem ſaltu ſe conijcit ingens
Iordanus: gladiumq́ rotans per tranſtra, foroſq́
Corpora dat leto, uaſta implens cæde carinam.
Emicat ante alios rapido uelocior Euro,
Fulminis in morem: cui non uis ulla reſiſtat,
Non ferrum, aut moles ſaxo ſubſtructa uetuſto:
Tuſcaratis: quæ prima triũ fert puppe ſub auras
Erectum Stephani uexillum: quem fera ſaxis
Diſcipulum Chriſti Solymorum turba furore
Percita contuſum cæleſtes miſit ad oras.
Turcarum primas acies Hetruſca iuuentus,
Pectora cui longè fulgent cruce picta rubenti:
Diſiecit, ſtragemq́ dedit toto æquore, magni
Non oblita Ducis pulcherrima iuſſa: coactam
Mitteret in bellum cum pubem, cumq́ iuberet
Florentis populi ueteres meminiſſe triumphos,
Et patriæ retinere decus, laudesq́ parentum.
Sfortia roſtratam prægrandi corpore nauem
Concitat in Cilicas remis findentibus æquor,
Conſilio dextraq́ potens florentibus armis.
Pugnaces Siculi, ſimul & Campana iuuentus,
Et Calabri genus acre uirũ per cærula uaſtam
Dant ſtragem, Geticæ urgent, franguntq́ carinas.
Durior Alpinos ſocios fortuna fatigat.

Undiq́

Undiq; Turcarum numero maiore premuntur.
Non tamen ijs animus cadit, aut in terga recedit.
Opponunt clypeos: denſum glomerantur in orbem.
Hortantur ſeſe: & ſolida uirtute reſiſtunt.
Subueniunt Ligures. Turcis metus ingruit; inſtant
Acrius Alpini: & flammas ſpirare uidentur:
Unius amiſſæ ſtimulant quos damna carinæ.
Nec trepidum telis urgere ſequacibus hoſtem
Abſiſtunt geminas immani corpore donec
Turcarum naues uentoſa ſub æquora mittant:
Et cladem acceptam geminata clade rependant.
Aſcanius, Chabriasq; duces iam tempora canis
Aſperſi pugnant, hos ſueti ferre labores;
Exemploq; ſuo iuuenilia pectora firmant.
Pompeius, Prosperq; multi robore fratres,
Et Parauicinus numero obrutus, & rate capta,
Per medios hoſtes auſus ſe credere ponto,
Atq; animo præſtans, & pulchro corpore Pyrrhus,
Induti & ferro quos non incognita Muſis
Brixia quam decorat meus alto Cambara uerſu:
Gonzagæ proceres, & Tuſci Marte feroces,
Inſubrum longis ſoboles exercita bellis,
Felſinei iuuenes, & pubes miſſa Tridento,
Italiæ lectum robur, flos lectus ab omni,
Et cruce candenti inſignis Melitæa iuuentus:
Quos inter Caltus flagrans Romagaſus acerbis
In Turcas odijs, Turcarum terror & ingens,
In bellum clamore ruunt. pugna aſpera ſurgit.
Hoſtiles obſtant numero maiore carinæ.

 Durati

Durati bellis contorquent ſpicula Turcæ,
Cappadoces, Daci, Cares, Cilicesq́; Getaq́;
Exululant, immane fremunt: cœlum omne remugit.
Euentus belli ingentis dum prodere multos
Conor & attingit uarias mens anxia partes:
Me rapit inuitum Melitenſis caſus, obortæ
Debilitant lachrymæ, mæſto de pectore fractas
Singultus uoceſq́; extrudit creber ad auras.
Dicendum tamen eſt, adſit quæcunq́; facultas.
Impetus à ſocijs diſtraxit nauibus unam
Cum cruce candenti uexillum in puppe tenentem,
Seu maris Ionij fluctus nimis impulit, auſam
Turcarum in medias remis penetrare carinas.
Agnouere truces Numidæ, quos illa per alta
Æquora prædantes uictrix perſæpe fugarat.
Circunſtant unam naues ter quinq́; carinam.
Triginta proceres generoſæ ſtirpis, adeptos
Egregia uirtute crucis candentis honorem,
Et comites centum, quingenti, ac mille prehenſos
Circundant uicenſi odijs, memoreſq́; malorum
Pyratæ fremitu horrendo. Melitæa iuuentus
Pondere preſſa graui, tamen imperterrita manſit,
Et pugnam horribilem ternas produxit in horas
Obiectis clypeis conata repellere nubem
Telorum ſeu commiſta grandine plumbi:
Terq́; quaterq́; furens ingenti cæde repulſos
Disiecit Numidas, & uertere terga coegit.
Succubuit numero uirtus generoſa ſequaci.
Quin potius uicere uiros ardentia fortes

Fulmina

Fulmina cum bombis, atq; undiq; plurimus ignis.
Interea ſocij non ſubuenere uocati.
Dum reliquos plus parte ſuus labor occupat omnes:
Subſidio caruere uiri, miſerabile dictu.
Ite uiri fortes ad ſydera. regia cœli
Illuſtres animæ uobis patet. ite beatas
Ad ſedes animæ fœlices. fortibus illic
Æternam Deus omnipotens dat ferre coronam.
Uobis parta quies eſt ſanguine, parta labore.
Ocyalus caput infandum, contemnere quondam
Auſus iura Dei, & ſanctum abiurare lauacrum,
Faxq;, luesq; hominum, ponti pyrata, Tyrannus
Maſſylos ditione premens, & claſſe ſuperbus,
Agmine poſtremo totis non uiribus uſus,
Rem gerit: & cautus ſua commoda mente uolutans,
Euentum pugnæ puppi ſpeculatur ab alta.
Urgeri ſocios Turcas ut uidit: in altum
Uela dat: ac uentis conuertit terga ſecundis.
Defenſus tenebris fumi, & caligine cæca.
Infidumq; ducem naues ter quinq; ſecutæ.
Uictores celer eludit, ſociosq; relinquit
Pallidus, atq; tremens, turpi formidine captus.
Ut lupus arma uidens uenantum denſa, canumq;
Horribiles rictus, latratu territus acri
Arua ſecat curſu, & ſiluis ſe condit opacis.
Auſtrius interea ductor, quem regia puppis
Ordine remorum ſepteno concita portat:
Per medias acies fertur ſublimis. & agmen
Urgeri quacunq; uidet. iubet ire triremes

Subſidio

Subſidio certas, uarijs hortatibus illos,
Nunc hos exacuens. denſos ubi proſpicit hoſtes
Obſtare, intrepidus proram conuertit in illos.
Cæde furens late ſtragem ciet æquore toto.
Hiſpaniq; duces, proceres quos miſit Iberus,
Hiſpalis, Emerita, & Gades, & Corduba, bello
Gens clara Oceano domito uictricibus armis,
Decernunt, lacerantq; rates, ſternuntq; cateruas:
Vincentemq; ducem læto clamore ſequuntur.
Hæc proſpectat Halys. belli cui cura gerendi,
Iusq; datum fuerat ſummum: robuſtus, & acer,
Atq; manu promptus, tantæ non inſcius artis.
Fecerat hunc ſociata toro cognata Tyranni germana Ty.
Clarum diuitijs, & pulchra prole parentem.
eſperium ductorem oculis, animoq; requirit.
Hunc tribus è ſignis noſcit: quæ uentilat aura
Spirantis Boreæ uoluentia. namq; ſiniſtrum
Oſtentat clarum Venetorum inſigne Leonem;
Dextrum Aquilam gemino cum uertice. fulget imago
Inter utrunq; Dei: fixum quem ſuſtinet alta
Crux populi, regisq; Pij uenerabile ſignum.
Nec minus aduerſum noſcit dux Auſtrius illum
Picta tribus Lunis præ ſe uexilla gerentem.
Exarſit ducibus uiolentia ſæua duobus:
Vincendum egregiè, uel pulchra morte cadendum,
Credit uterq; ſimul præclaro ex hoſte trophæum
Nunc ſibi ſorte dari: nunc famam, nunc decus ingens
Affore: ſi ſpolijs uictor laudetur opimis.
Concurrunt ſummi ductores, Thracius illinc

Secoſa

Setoſa horrendus facie, iam grandior æuo:
Auſtrius hinc iuuenis leuis pulcherrimus ore,
Flammam oculis fundens, rigidaq; ferocior haſta.
Impulſa naues numeroſo remige uaſtos
Dant ictus. proram magna in prora ſuburget.
Nunc latus incumbit lateri: atq; carina carinam
Altior aduerſam ſtringit. reuoluta per undas
Alternis pinum pinus demergere ponto
Tendit: & immanis iam uerbere uicta fatiſcit.
Fragmina remorum fluitant agitata per undas.
Sublatus ſummum clamor ferit æthera. bombis
Tormenta horriſonis frangunt excuſſa carinas.
Undiq; tela uolant. quàm plurima fiſtula ferro
Uel producta cauo, producta uel ære coruſco,
Puluere ſulfureo, flammaq; incenſa rubenti,
Grandinis in morem glandes per inane uolantes
Liuenti plumbi ſpargit: quo pulſa uirorum
Millia multa cadunt. Sclopum dixere magiſtri
Eductum ſtygijs (ut res docet ipſa) caminis.
Corpora trunca hominum, clypei, galeæq; nitentes,
Thoraces, gladij mixto glomerantur aceruo.
Tormenta ingeminant ictus. tremit ærea puppis.
Percuſſa crepuere trabes. ruere omnia credas.
Exundat fumus. tum circunfuſa repente
Nox oculis adimit, nec non fragor auribus uſum.
Intrepidi pergunt ultro, quicunq; ſuperſunt:
In mortem haud dubiam: & ſubiecta cadauera calcant.
In tormenta ruunt: & contra tela feruntur:
Ut feriant hoſtem, ſternantq;: ea ſola uoluptas.

Mors, & uita uiris tenui diſcrimine conſtat.
Uulneris accepti uiolentior ira dolorem
Sentiri prohibet: greſſus ne tardet euntis.
Pectora pectoribus, frontes & frontibus hærent.
Urgetur pede pes: & parmam parma repellit.
Luctantesq́ petunt per mutua uulnera mortem.
Crudelemq́ ciet rabies neſana furorem.
Alter in alterius ſaltu tranſire carinam
Nititur, alteriusq́ alter ſtatione potiri,
Turbatumq́ loco proſternere mititur hoſtem.
Cominus hic iugulum petit: & præcordia ferro
Rumpit. in aduerſos neruo ſtridente ſagittas
Dirigit hic. alius duram iacit eminus haſtam.
Inſidÿs multi, ac pugna bellantur iniqua.
Proiectis tabulis rimas quà monſtrat hiantes
Apta carina dolis, igni, ferroq́ latentes
Eminus in denſam diſpergunt uulnera turbam
Glandibus, & plumbo dirum ſtridente per auras;
Ignotiq́ (nefas) dant fortia corpora leto.
Heu cadis occulto iuuenis ſpectatus ab hoſte
Ante aciem primam tam ſæuo uulnere: gentis
Urſinæ decus egregium bellator Horati,
Uirgiliusq́ tuus. nihil ò Romana propago
Te iuuit chalybis calida fornace recocti
Durities; thorax fidum munimen ut eſſet
Pectoribus. diro ceſſit uis ferrea plumbo.
Sed tamen inſignis tam letum nobile bello,
Tot proceres inter uirtus ſpectata, ducesq́,
Mæſtorum fuſas lacrymas, luctumq́ parentum

Immi-

Imminuet. neq; enim corpus miſerabile nati
Vulneribus foſſum aſpicies uictum pudendis.
Heu fraudem infandam, inuiſam ſuperiſq;, uiriſq;,
Aduerſam egregijs, heu deteſtabile telum,
Letiferum telum, quo non præſentius ullum
Virtutem extinguit: nec fortia corpora leto
Plura dat: aut aperit damno maiore phalanges,
Æratasue acies: aut proterit agmina campis.
Igne oculos uiolat, ſonitu aures, ſulfure nares:
Et miſerum perdit crudeli uulnere corpus.
Hanc furiæ Stygijs peſtem inuenere ſub antris:
Nequa uirum medio ſe uirtus inclyta campo
Inferat: aut parto pugnans lætetur honore.
Deſpecti manibus tractabilis, atq; puſilli
Militis oblongo, ac tereti caua fiſtula ferro,
Puluere nigranti, ac plumbo liuente repleta,
Anguſto ad fundum terebrata foramine, flammam
Sulfuream rapit ardenti ſuccenſa fauilla,
Horribili crepitu, atq; immani turbine baccas
Excutit. ah miſeri, quibus immedicabile uulnus
Infligens, plumbo coſtas perfringit obuſto.
Me uero capiunt ueterum quem ſcripta uirorum:
Socraticæ retinet quem longa infantia chartæ:
Emeritumq; ſenem: ſi bellicus ingruat horror:
Deteſtata mihi, ſi fundat fiſtula glandes:
Non platanus trepidum genialis protegat umbra:
Non clypeus tegat, aut inuſto pondere thorax.
Antra obſcura petam. fugiam trans flumina præceps,
Trans montem oppoſitum, lati trans æquora ponti:

Fiſtula dira meas ne bombis uulneret aures:
Ne uideam latis cumulata cadauera campis,
Et decurrentes humano ſanguine riuos.
Martis opus pubes exercet prodiga uitæ.
Rem gerit hic tacitus: lingua tonat ille ſonanti
Ille gemit miſerans. hic uerbis increpat hoſtem
Voce minax. magno miſcentur cærula luctu.
Obſtrepit unda maris, clamoribus intonat æther.
Nulla quies miſeris medio conceſſa labore.
Qui ſeriem rerum uerbis æquauerit omnem
Arte ualens ſumma? nobis in carmina uires
Exiguæ. ſed noſtra fidem (nec fallor) habebunt
Difficilem: niſi forte die quis cogitet illo
Ferrea corda uiris, animoſq; fuiſſe leonum.
Dicitur extemplo, magno diſcrimine ſummos
Eſſe duces, paſſim turbata per agmina rumor.
Accurrunt, denſaſq; trahunt in bella triremes
Egregij fratres: & Halym ſeruare parentem
Contendunt. uitamq; uolunt pro patre paciſci.
Subueniunt Partheus, Caracoſſius, Aſſis, & omnes,
Baſſares populis ſueti dare iura ſubactis:
Barbaricumq; ducem numero gens barbara firmat.
Ductori Heſperio pariter uenere carinæ
Vndiq; ſubſidio. properat Farneſius heros:
Pectore ſollicito cui fixus auunculus hæret.
Cognati capitis graue propulſare periculum,
Officij putat eſſe ſui. fert impetus illum
Longius: audentem dolor, & temeraria uirtus
In medios remis rapit impellentibus hoſtes.

Te

Tum pudor in rabiem Turcas incendit: & unam
Circumſtant omnis naues ex parte carinam
Complures numero. proram, puppemq́ tuetur,
Et ſpondas iuuenum bellantum denſa corona:
Mœnia qui Parmæ liquerunt, mœnia caſtri,
Quiq́ Placentinam ſuccinctam mœnibus urbem
Excelſis Trebiam, Tarrumq́ per arua bibentes,
Quosq́ ferax Bacchi, Cererisq́ Nouaria miſit.
Lecta manus bello magna cum cæde repellit
Turcarum aſſultus uarios. ululatus inanis
Funditur: atq́ Italas fruſtra diuerberat aures.
Bella manu, non uoce gerit: ſed cominus armis.
Et pede collato, longis exercita bellis,
Nobilis Italiæ, ferroq́ aſſueta iuuentus.
Ipſe autem iuuenis fortiſſimus inſilit altam
In Peribis nauem: uirtus ſpectata Tyranno
Cuius erat. magno pro munere regia pellex
Ditarat Peribem thalamo conceſſa beato.
Occurrit Peribes furijs agitatus: & illum
Increpat horrendum ſtridens, miratus in uno
Tantum animi ſupereſſe uiro: durauerit ætas
Quem nondum matura ſatis. ſecurus ut altam
Arripiens nauem denſos contemneret hoſtes.
Non dubitat meritas quin mox audacia pœnas
Tanta luat. ſimul & falcato fulminat enſe.
Se iuuenis clypeo collectum protegit: & uim
Suſtinet atq́ gradum dextro pedè protinus addens
Hiſpano incautum gladio tranſuerberat hoſtem.
Dat ſonitum percuſſa ratis ductore cadente.

Agmina Turcarum fugiunt perterrita, uictor
Obtinet arreptam magna uirtute carinam.
Te iuuenis memorande (liceat ſi dicere) longe
Diſiunctum à focijs, maioraq; urbibus abſens,
Vox audita Deo patrui cognominis aras
Ture pio pro te cumulantis, uota, precesq;
Reginæ uxoris fuſa, caræq; parentis,
Et tua cælitibus pietas gratiſſima ſaluum
Reddidit: ut ſpolijs magni prædonis onuſtum
Roma prius mox te Mauortia Parma uideret.
Dum gerit hæc iuuenis Farneſius: Auſtrius illinc
Dux minus urgebat. quin & uir maximus armis
Adiuuat ad dextram claſſi præfectus Ibera.
Corripit aduerſum nauem, & deturbat in undas
Feruidus obſtantes Turcas: oneratq; catenis
Progeniem regum ueniam, uitamq; petentem.
Adiuuat ad læuam, uibratq; Columnius enſem
Fulmineum ductor. ſtragem ciet æquore uaſtam
A cruce dux ſancta: procerum manus adiuuat ingens.
Pugna recrudeſcit. ſumma certatur opum ui.
Viribus æquatis anceps uictoria nutat.
Lance duces æqua librat fortuna ſuperbos.
Dum Caietani generis lux magna, decusq;
Pugnat Honoratus dextra de parte carinæ:
Atq; inuadentes Turcas deturbat in æquor:
Auerſum iuuenem fallit Caracoſius altam
In nauem ſaltu delapſus parte ſiniſtra:
Et perimit pubem Circeio in littore natam.
Conuerſus iuuenis magno turbante tumultu,
Stringit utraq; manu prælongum feruidus enſem:

Præ-

Prædonemq́ premit per ſtructa ſedilia nautis,
Lapſantem remos inter, rigidasq́ catenas.
Prædonis caput abſciſſum prætervolat altos
In fluctus iactum: truncus per tranſtra uolutus,
Magnus, & effundens ſpumantem ſanguinis undam,
Cætera mox acies ingenti cæde repulſa
Deſilit in fluctus, & piſcibus aggerat eſcam.
    Contigit hoc etiam dictu mirabile, multos
Sacrificos corpus nullo munimine tectos,
Ipſe per ardentes acies, per tela, per ignes,
Nudato capite, & reiecto in terga cucullo,
Ingreſſos pedibus nudis, ulnaq́ tenentes
In cruce pendentem dominum de uirgine natum,
Aſsiduis gyris, longo molimine dextra
Et recto, & uerſo ſignantes aera ductu,
Imploraſſe Deum, pſalmos, hymnosq́ canentes,
Sordibus exacta uitæ, maculisq́ remiſsis,
Cæſorum ad ſuperos animas prodire iubentes,
Ore alacres paſsim reſonabant nomen IESU.
Chriſte Dei mandata patris per cuncta libenter
Aſpera progrediens impleſti, idemq́ ſubiſti
In cruce pro nobis tormentum mortis acerbæ.
Pro quibus illa tibi donauit magne redemptor
Dulce, potens, ſanctum ſuper omnia nomen IESU.
In cœlis, ſimul & terris, Ereboq́ profundo,
Flectitur omne genu: cum uox auditur IESU.
Hoſtis in hoc ipſo flectatur nomine uictus:
Inq́ hoc Chriſticolæ ſint omnes nomine ſalui.
Protege Chriſte tuos, animis, & uiribus auge,
Irrita tela cadant: quæ torquet Turca profanus.

Sacri-

Sacrilegos Turcas male perdant tela piorum.
Eſte uiri fortes. animos attollite. Chriſto
Fidite. nobiſcum faciunt pia numina cæli.
Perdite ſacrilegos, ſceleratam excindite gentem.
Uincite magnanimi: diuoſq; in uota uocate.
Uertitur in manibus ueſtris nunc ſancta deorum
Religio, patria libertas, gloria gentis
Heſperiæ, decuſq; atq; ſalus: pugnate. laborem
Egregium iam iam uictoria læta ſequetur.
Iam uos certa manent æternæ præmia uitæ.
Spem certam interea pugnans diuinitus hauſit
Heſperius miles: fregitq; audentius hoſtem.
Gratus & ille labor: cum uulnera multa ligaret,
Erigeret lapſos, uim feſſis ipſe ſacerdos
Adderet. ac dulcem ferret ſitientibus undam.
O fortunatos nimium, ueroq; beatos,
Corporis illecebras auſos contemnere, & omni
Pauperiem Chriſti ſtudio, uitamq; ſecutos.
Affuit illæſis fiducia tanta per agmen:
Ut minus horrerent ſtrepitus, diroſq; fragores;
Quam uolitantis apis per candida lilia bombos.
Auſtrius interea manet imperterritus heros:
Magnanimuſq; ferox pugnando ſuſtinet hoſtem.
Enſe ferit multos: multos umbone repellit.
Denique ductoris longum miſerata laborem,
Lecta manus iuuenum, quibus eſt Hiſpania mater:
Proſilit arma mouens. huic ſtat ſententia, ſæuo
Difficilem pugnæ nodum diſſoluere ferro:
Cædibus aut ſterni, certæq; occumbere morti.

Agmine

Agmine denſato tendunt per tela, per ignes,
Quingenti numero per millia multa uirorum.
Arripiunt nauem inſignem: quæ maxima reges
Ferre ſolet, ſummoſq; duces per cærula uectos.
Aſcenſu exuperant magno clamore carinam:
Veliferum ad malum iam peruenere. ſed ingens
Vis tormentorum circuntonat. ignibus atris,
Glandibus & plumbi pilulis penè obruta paſſim
Crebra cadit membris disiectis, inter odorem
Sulfureum, fumiq; globos, atramq; fauillam.
Pectoribus uerſis reliqui ceſſere parumper.
Reſpirant: iterum inuadunt, pugnamq; capeſſunt.
Tunc etiam fortes ſimilis fortuna repellit.
Nulla mora. exoritur iam tertia pugna. reſiſtunt
Horribiles Turcæ contempta morte ruentes.
Aſſultu quarto Turcis atrocius inſtant
Protecti clypeis: & magna cæde peracta,
Iam numero pauci tamen obtinuere carinam.
Neſcit enim uinci, ſi qua eſt ueriſſima uirtus:
Illa uiam reſerat ſibi cuncta per ardua uictrix.
Tum demum inſultans longo certamine feſſum
Urget Halym iuuenis fortiſſimus: inter & illum
Tranſtra premens dura ſubuerſum cuſpide, diras
Edentem gemitus, geminato uulnere ſummum
Ductorem ſummus ductor demittit ad orcum.
Arma uiri, chlamydem pictam, atq; inſignia regum
Cuncta legens, magnumq; Deum ter uoce ſalutans,
Et grates peragens, ſpolijs lætatur opimis.
Detrahit è puppi lunæ uexilla nefanda:

Et uexilla crucis figens extollit ad auras
Conſpectamq́ crucem uictoria læta ſecuta eſt.
Aſt ubi capta fuit prætoria puppis: & ingens
Lancea ductoris ſectum caput extulit alte.
Territa Turcarum conuerſis agmina proris
Diffugiunt. Ligures circum fugientibus obſtant.
Conſilio ducis in gyrum curuo agmine ducti:
Auerſam ut claſſem premerent: & terga ferirent
Cappadocum. quæis non lapſus, non exitus eſſet.
Ut ſe comprenſos Turcæ ſenſere, gemiſcunt.
Torpeſcunt animis. manibus languore ſolutis
Spicula lapſa cadunt. artus ſtupor occupat ingens.
In pecudum morem ſtratæ caduntur. ad orcum
Millia multa ruunt: complentur ſanguine puppes.
Sanguine læta rubent freta. ſanguine ſpuma rubeſcit.
Ter dena tamen elapſa fugere biremes.
Alta petunt trepidæ: uictor fugientibus inſtat
Terga premens: illis ſpes iam cadit irrita. terram
Obliqua arripiunt: urgentq́ in ſaxa carinas.
Illiſa crepuere rates: in littus anheli
Seſe coniiciunt. pedibus una parta ſalutis.
Condunt ſe ſyluis per deuia luſtra ferarum.
Incendit uictor fractas in littore naues.
Ignis edax longe flamma crepitante reluxit.
Victores ſpoliis curam intendere legendis:
Bisq́ rates centum læto traxere triumpho
Barbaricis opibus, gemmis, auroq́ refertas.
Captiui innumeri duras ſubiere catenas.
Millia multa etiam capitis [illegible]

Compedibus paſſim & grauibus ſoluere catenis
Ad remum miſeros quos ante ligauerat hoſtis.
Multa etiam duro in certamine cæſa ſuorum
Corpora cum gemitu, luctu, lacrymisq́ profuſis
Legerunt, patrijs mox tranſmittenda ſepulchris,
Exequijs decoranda pijs. pulcherrimus in mos
Chriſticolis conſtat, producere funera cantu
Lugubri ad delubra deum, ſacrasq́ per aras
Æternam requiem defunctis luce precari:
Inq́ hominum magnis conuentibus ore diſerto,
Eloquiiq́ grauis funebres dicere laudes,
Commemorare genus, præclaraq́ facta virorum.
Credimus hoc tamen, & fretis bonitate fatemur
Tum patris æterni, tum Seruatoris IESU,
Illuſtres animas, pro religione profuſas
Vulneribus pulchris nos in ſublime uolantes,
Æthereas penetraſſe domos, ſedesq́ beatas.
Templa Dei læta impleſtis rumore ſecundo.
Iſtic ueſtra fuit pulchri uox nuntia facti.
(Sic homines loquimur ſenſum, moremq́ ſecuti:
Omnia cum uideat Deus hæc, menteſq́ ſolutas)
Nunc promiſſa Deus perſoluit præmia uobis.
Æternum cælo iam nunc agitabitis æuum,
Cum ſanctis hymnum Domino ſine fine canentes.
Tu Domine es ſanctus, ſanctus, ter denique ſanctus:
Atq́ exercituum Deus es, tua dextera fortis.
Magne Deus cælum, ac terram tua gloria complet.
Felices animæ, pro uobis ſacra per aras
Maximus Antiſtes peragens ſolemnia: uobis

Indulgens, fors ſi qua manenti commiſſa remittis.
Interea noſtri memores, quia maxima belli
Reſtat adhuc moles: aeternum orate parentem:
Ipſius ut nutu uictoria ſanguine noſtro
Parta, piæ genti pergat procedere: donec
Victor Ioannes Byzantia moenia portis
Effractis penetrans, pallentem morte Tyrannum
Sternat humi Hiſpano traiectum pectora ferro.
Ut uictis bello Turca, Naſamones, & omnis
Barbaries uerum agnoſcens, Mahomete relicto
Mendaci, Dominumq; Deumq; ſequantur IESVM.
AEquoreas ſtrages apparet maxima campis
(Horrendum uiſu, non enarrabile dictu)
Gaza ingens iactata ſalo, pretioſa ſuppellex,
Sanguine tincta natant rerum fragmentaque per undas,
Criſtarum comæ, perfracta haſtilia. fundo
Corpora, thoraces, galeæ uoluuntur in imo.
Ingentem luctum mox nuntia fama Selimo
Afferet: amiſſam Ionijs in fluctibus eſſe
Immanem claſſem: qua perfidus alta tenebat
AEquora iampridem populis infeſta Latinis:
Chriſticolas uiciſſe mari: cecidiſſe ſub armis
Turcarum gentem magno certamine uictam:
Exitium reliquis ingens inſtare paratum,
Expertos belli Turcæ quicunq; ſuperſunt:
Heſperios reges, modo ſit concordia firmo
Fœdere, uictores ſemper fore: milite quando
Fortius occiduo nihil, nec pugnacius extet.
Si quid mentis habet: ſi quid reſipiſcere poſſit:

Demittet

Demittet faſtus multa clade Tyrannus:
AEqualem ſeſe eſſe Deo qui credat: & illum
(Triſte nefas, ſcelus immane, intolerabile, dirum)
Diuiſo uelut imperio, cœleſtibus oris
Contentum, iubeat reliquis abſiſtere regnis:
AEquora cuncta ſibi, qui terras arroget omnes.
Tene puſille culex hæc ſic agitare? Selime
Pœna luenda tibi: tum perfide ſera ſubibit
Tantorum ſcelerum te conſcia cura remordens.
Pulueris in morem, rapidus quem diſſipat Auſter:
Te perdet Deus omnipotens, Deus ille ſuperbis
Aduerſus: tumidos qui uertit, & urget ad ima:
Et mites, humilesq; animo qui tollit ad auras.
Horreſcet ſubito, magno turbante tumultu,
Turcica gens ignara Dei: gens impia ueſtes
Induet atratas, ſuos teſtata dolores.
Uxores multas cum uir ſibi copulet unus:
Pectora fœdabunt pugnis, atq; unguibus ora
Prorſus multa locis uiduarum millia cunctis.
Cœleſtum magno, ac memorando munere, contra
Tu Pie magne pater, longum lætabere: cuius
Conſilio, cura, ſtudio res tanta peracta eſt.
Audijt omnipotens genitor tua uota, precesq;
Et populi clemens gemitus reſpexit ab alto.
Gens pia lætitiam ingentem teſtata per aras
Uota Deo ſoluet: lætos & concinet hymnos.
Perq; domos, ſacra læta, uias, & compita paſſim
Ignibus accenſis reſonabunt omnia cantu,
Maius opus nunquam Sol uidit: facta uirorum

Omnia per terras qui luſtrat: Totus & ipſum
Vidit: & obſtupuit: tanto diſcrimine rerum
Enituit uirtus. maior uictoria nunquam
Parta fuit gentiq; piæ, ducibusq; Latinis:
Stabit Ioannes nomen memorabile: donec
Arma uiri, maria, ac terras, claſſesq; loquentur.
Ductorem ſummum proceres clamore ſalutant:
Vltricemq; manum proni contingere gaudent.
In cœlum clamore Pius pater optimus, auctor
Horum operum, nec non domus Auſtria tollitur: unà
Tollentur Veneti factis gens clara per orbem.
Suſpiciunt cœlum: lætis & uocibus hymnum
Ambroſij uerbis cantant: quo rite ſolemus
Ante aras laudare Deum, Dominumq; fateri.
Conuerſis proris, conſenſo littora curſu
Nota petunt læti: & portu conduntur amico:
Procedens cœlo cum iam nitet Heſperus alto:
Mortaleſq; monet ſera decedere nocte.

Jo. Franc. Ferrarii
Ad Guilielmum Medicium.

Dum Naupactum Medici [illegible] volum
scribis, et Austriacum tollis ad astra Ducem;
Dumq' modis rerum seriem [illegible] aequas
Et summa effusos [illegible] arte feras;
Voce fluit liquida [illegible], carminis auctor
Cynthius ut plectro non graviore sonet.
Magnum magna decent, [illegible] non altera maior,
Nomine tu medicus maximus ore tonas.

IO. ANTONIVS VIPERANVS

IOANNI AVSTRIO

TVRCARVM VICTORI ODE.

QVI Chriſtiani nominis Urbibus
Parabat hoſtis funera bellico
Strepens tumultu, Chriſtiano
Ut cecidit, tumidumq; collum
Dedit catenis. Nunc rabiem Iouis
Incuſat amens, fataq; triſtia
Plenis querelarum fatigat
Carminibus. Tua dextra proles
Inuicta regum, dignaq; Carolo
Parente, cuius nomen ad ultimos
Peruaſit Indos, Barbarorum
Marte grauis domuit cateruas.
Et tuta recto numine cœlitum
AErata fregit robora nauium,
Sparſoq; Turcarum cruore
Ionias tepefecit undas.
Uxor maritum Thracia belluis
Ponti uorandum plorat, Echinadum
Thrax nomen inuiſum perhorret,
Auſtriaci iuuenisq; ſigna.
Sic curæ edaces, & metus, & dolor,
Luctusq; nigra finibus Italis

Pulſa

Indulgens, fors ſi qua manent commiſſa remittit.
Interea noſtri memores, quia maxima belli
Reſtat adhuc moles: aeternum orate parentem,
Ipſius ut nutu uictoria ſanguine ueſtro
Parta, progeniti pergat procedere: donec
Uictor Ioannes Byzantia moenia portis
Effractis penetrans, pallentem morte Tyrannum
Sternat humi Hiſpano traiectum pectora ferro.
Ut uictis bello Turca, Naſamones, & omnis
Barbaries uerum agnoſcant, Mahometo relicto
Mendaci, Dominumq́ Deumq́ ſequantur IESUM.
AEquoreis ſtrages apparet maxima campis
(Horrendum uiſu, non enarrabile dictu)
Gaza ingens iactata ſalo, pretioſa ſuppellex,
Sanguine tincta natant rerum fragmenta per undas,
Criſtarum coni, perfracta haſtilia, fundo
Corpora, thoraces, galeae uoluuntur in imo.
Ingentem luctum mox nuncia fama Selimo
Afferet, amiſſam longis in fluctibus eſſe
Immanem claſſem, qua perfidus alta tenebat
AEquora iampridem populis infeſta Latinis:
Chriſticolas uiciſſe mare, cecidiſſe ſub armis
Turcarum gentem magno certamine uictam:
Exitium reliquis ingens inſtare paratum,
Expertos belli Turcae quicunq́ ſuperſunt:
Heſperios reges, modo ſint concordia firmo
Fœdere, uictores ſemper fore: milite quando
Fortius occiduo nihil, aut pugnacius extet.
Si quid mentis habet, ſi quid reſipiſcere poſſit:

Demitter

Demittet faſtus audita clade Tyrannus:
AEqualem ſeſe eſſe Deo qui credat: & illum
(Triſte nefas, ſcelus immane, intolerabile, dirum)
Diuiſo uelut imperio, cœleſtibus oris
Contentum, iubeat reliquis abſiſtere regnis:
AEquora cuncta ſibi, qui terras arrogat omnes.
Tene puſille culex hæc ſic agitare? Solane
Pœna luenda tibi? cum perfide ſera ſubibit
Tantorum ſcelerum te conſcia cura remordens.
Pulueris in morem, rapidus quem diſſipat Auſter:
Te perdet Deus omnipotens, Deus ille ſuperbis
Aduerſus tumidos qui uertit, & urget ad imas:
Et mites, humileſq; animo qui tollit ad auras.
Horreſcet ſubito, magno turbante tumultu,
Turcica gens ignara Dei: gens impia ueſtes
Induet atratas, & ſæuos teſtata dolores.
Uxores multas cum uir ſibi copulet unus:
Pectora fœdabunt pugnis, atq; unguibus ora
Prorſus multa locis uiduarum millia cunctis.
Cæleſtum magno, ac memorando munere, contra
Tu Pie magne pater longum lætabere: cuius
Conſilio, cura, ſtudio res tanta peracta eſt.
Audiit omnipotens genitor tua uota, preceſq;
Et populo clemens gemitus reſpexit ab alto.
Gens pia lætitiam ingentem teſtata per aras
Uota Deo ſoluet, lætos & concinet hymnos.
Perq; domos, ſtrata lata, uias, & compita paſſim
Ignibus accenſis reſonabunt omnia cantu,
Maius opus nunquam Sol uidit: facta uirorum

Omnia per terras quæ luſtrat Titan, ſe ipſum
Vidit. & obſtupuit: tanto diſcrimine rerum
Enituit uirtus. maior uictoria nunquam
Parta fuit gentiq́ pię, ducibusq́ Latinis:
Stabit Ioannes nomen memorabile. donec
Arma uiri; maria, ac terras, claſſesq́ loquentur.
Ductorem ſummum proceres clamore ſalutant:
Victricemq́ manum prono contingere gaudent.
In cælum clamore Deus pater optimus, auctor
Horum operum, nec non domus Auſtria tollitur: unà
Tolluntur Veneti factis gens clara per orbem.
Suſpiciunt cœlum: lætis & uocibus hymnum
Ambroſij uerba cantant. quo rite ſolemus
Ante aras laudare Deum, Dominumq́ fateri.
Conuerſis proris, contento littora curſu
Nota petunt læti: & portu conduntur amico:
Procedens cœlo cum iam nitet Heſperus alto:
Mortalesq́ monet ſera decedere nocte.

Jo. Franc. Ferrarij.
Ad Gulielmum Medicium.

Dum Naupactæum Medice ac carmine bellum
Scribis, et Auſtriacum tollis ad aſtra ducem;
Dumq́ modis uerum ſeriem ſublimibus æquas
Et ſumma effuſos [illegible] arte [illegible];
Vox fluit liquida numeroſis, carminis auctor
Cynthius ut plectro non grauiore ſonet.
Magnum magna decent, pugna hæc non altera maior,
Nomine tu medicus, maximus ore tonas.

IO. ANTONIVS VIPERANVS

IOANNI AVSTRIO TVRCARVM VICTORI ODE.

QVI Chriſtiani nominis Urbibus
Parabat hoſtis funera bellico
Strepens tumultu, Chriſtiana
Vi cecidit, tumidumq; collum
Dedit catenis. Nunc rabiem Iouis
Incuſat amens, fataq; triſtia
Plenis querelarum fatigat
Carminibus. Tua dextra proles
Inuicta regum, dignaq; Carolo
Parente, cuius nomen ad ultimos
Peruaſit Indos, Barbarorum
Marte graui domuit cateruas.
Et tua recto numine cælitum
AErata fregit robora nauium,
Sparſoq; Turcarum cruore
Ionias tepefecit undas.
Uxor maritum Thracia belluis
Ponti uorandum plorat, Echinadum
Thrax nomen inuiſum perhorret,
Auſtriaci iuuenisq; ſigna.
Sic cura edaces, & metus, & dolor,
Luctusq; nigra finibus Italis

Pulſæ cohortes prouolarunt
In uarias Orientis oras.
Infanda Selim fracta ferocia eſt,
Dat thura flammis. Nos etiam ducis
Auguſta Ioannis trophæa
Pierio meditemur arcu.

Imprimatur. Petrus Duſina Vic. Generalis.

Io. Franciſcus Lombardus.

1142.3
99962171

Mc